קדושת לוי — מצורע

ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם וכו' (ויקרא יד, לד). עיין ברש"י שהוא בשורה טובה מפני האוצרות שהטמינו האמוריים. הכלל, העיקר השמחה כשאדם מעלה נצוצות לעבודת הבורא יתברך וכשאדם מעלה נצוצות אז הפנימיות שבתוך הנצוצות ההוא הוא מעלה אותו והחיצונית הוא זורק ומחמת שהוא זורק החיצונית מזה בא הנגע בבית, כי הפסולת שבתוך הניצוץ הוא מסריח. וכאן שצוה השם יתברך לא תחיה כל נשמה (דברים כ, טז) משבע עממין רק הניצוץ היה בתוך הבתים. וזהו שפירש רש"י בשורה מפני האוצרות שהטמינו שהם הנצוצות. וזהו בשורה טובה שרומז על שמחה. וזהו עיקר השמחה מעליות הנצוצות:

ואשה אשר ישכב איש אותה שכבת זרע ורחצו במים וטמאו עד הערב (ויקרא טו, יח). פירש רש"י גזירת הכתוב שתטמא האשה בביאה וכו'. דברי רש"י לכאורה הם אינם מובנים ונקרב אל השכל, כי הנה לכאורה יפלא בעיני אדם על מה שצוה התורה לטמא בשכבת זרע, הלא הוא צווי השם יתברך. רק העיקר הוא, כי בוודאי שכבת זרע אינו מטמא כי הוא צווי השם יתברך, רק כי לא אפשר לאדם להכניע היצר ולהגביר עליו שלא להיות חושב כלל להנאתו רק המצוה ומשום הכי בא פסולת בדבר שחושב גם כן להנאתו ולכן שכבת זרע מטמא עבור פסולת שיש בו. והנה הדבר זה דומה למלך אדיר וחזק שהיו לו ב' עבדים שהם פרתמים וצוה להם לעשות לו מלאכה ועשו שניהם חק המלך ודתו כאשר צוה להם, רק שהיו מחולקים בטעמים. אחד, עשה מצות המלך לעשות נחת רוח לפני המלך לקיים דבר המלך. והשני, עשה שלא לשם מצות המלך, רק בעבור שהיה חפץ בעבודה זו להנאת עצמו לכן עשה ולא היה כוונתו לדבר המלך. נמצא נבין החילוק בין שניהם הלא שניהם עשו דבר המלך. החילוק הוא, בזה שעושה לקיים מצות המלך אזי בעשותו דבר המלך הוא ממליך את המלך עליו. וזה השני בעת עשותו דבר המלך אינו ממליך המלך עליו. וכן נמי מצות ביאה עושה דבר המלך אך שאינו חושב בשביל מצות הבורא רק להנאתו ונמצא אינו ממליך עליו את הבורא בעשותו הדבר הזה ומשום הכי שכבת זרע מטמא. וזה כונת רש"י וטמאו עד הערב, פירש רש"י הטעם ששכבת זרע מטמא על זה פירש גזירת המלך הוא, כלומר עבור שגזירת המלך הוא ואינו ממליך עליו את השם יתברך בעשותו את הדבר משום הכי שכבת זרע מטמא. ולכן צריך האדם להזהר מאוד לעשות הכל בשביל כוונת הבורא, דהיינו בשביל מצות הבורא וכמאמר חכמינו ז"ל (חגיגה ה:) מגיד לאדם מה שיחו (עמוס ד, יג) אפילו שיחה קלה שבין איש לאשתו כו'. וכמו שכתב רמ"א באורח חיים סימן א' שויתי ה' לנגדי תמיד וכו', כי אינו דומה תנועות האדם ועסקיו והוא לבדו בביתו כישיבת האדם ותנועותיו ועסקיו והוא לפני מלך גדול כל שכן כשישים האדם אל לבו כי המלך מלכו של עולם מלך מלכי המלכים עומד עליו ורואה במעשיו שנאמר (ירמיה כג, כד) אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו וכמאמר חכמינו ז"ל (אבות ב, א) דע מה למעלה ממך עין רואה ואוזן שומעת וכו':

והנה נבין מאמר הנ"ל, כי הדברים אין להם שחר באמרם דע מה למעלה ממך, והלא השם יתברך הוא למעלה מכל העולמות ומכל השרפים ומכל החיות הקודש ולמה נאמר ממך. ומקודם נבין פסוק בתהילים (לד, טז) עיני ה' אל צדיקים ואזניו אל שועתם, דלכאורה יפלא בעיני האדם על המראה הזה שחס ושלום לחשוב זאת, כי הלא כל אדם צריך להאמין שאין לו דמות הגוף. רק כי דוד המלך עליו השלום כוון לדבר גדול מאוד בדברים הללו. והנה איתא במדרש על פסוק (תהלים קכא, ה) ה' צלך, כי מה שאדם עושה הצל עושה תנועות האדם כאשר האדם עושה כן הצל עושה אחריו כעשייתו וכהוייתו. כן כשאדם עובד את ה' בורא כל

העולמים אזי מה שהצדיק עושה למטה כל תנועה ותנועה נעשית למעלה ומכתיר את הבורא ברוך הוא בדיבוריו הקדושים. וכמו שכתוב בזוהר. כי בכל לילה ולילה כשהנשמה של הצדיק הולכת למעלה אז כל המלאכים מכריזין הבו יקר לדיוקנא דמלכא. ובדרך משל לבן שעושה דבר חכמה לפי השגתו אז האב מתפאר עצמו בחכמת התינוק, הגם שלפי שכל האב הדבר הזה אינו חכמה כלל, רק אף על פי כן לפי שכל הבן בן ה' שנים אזי הדבר הוא חכמה. כן אנו נקראים בנים למקום, וכשאנו עובדים אותו אזי אנו עושים חכמה גדולה וכדכתיב (שם קיא, י) ראשית חכמה יראת ה', לכן השם יתברך ברוך הוא מתפאר עצמו למעלה בחכמת התינוק ואומר לכל פמליא של מעלה ראו בני שגדלתי שמכווין את עצמו למלאות רצוני וחפצי שאקבל ממנו תענוג וזהו כל מגמותיו. ונמצא מה שהאדם עושה טוב עם העין אז העין חקוק למעלה לעשות להשם יתברך ברוך הוא נחת רוח מזה העין. וכן כשאדם שומע תורה עם אזניו ומשמר שלא לעשות דבר נגדו באותן האברים שלו ומשמר שלא לשמוע דבר ליצנות וניבול פה חס ושלום אזי האוזן חקוק למעלה. וזה כוונת חכמינו ז"ל דמות צורתו של יעקב חקוק מתחת כסא כבודו, כי הוא עבד את הבורא ולכן היתה צורתו חקוקה למעלה:

וזה כוונת הכתוב עיני ה' אל צדיקים (תהלים לד, טז), כלומר מהיכן עיני ה'. על זה אמר מהצדיקים, שעושים טוב עם העין ולכן יש למעלה עין. ואזניו, כלומר מהיכן הם אזניו, על זה אמר אל שועתם, כלומר מאילו שהם צועקים להשם יתברך ועובדים אותו ונמצא עושין טוב עם האוזן, כי כשמתפלל עם הפה צריך להשמיע לאזניו מה שהוא מוציא מפיו ומשום הכי אוזן חקוק למעלה. ונמצא אם העין רואה בדבר רע חס ושלום אזי העין החקוק למעלה סתומה ואם הוא עושה טוב עם העין אזי העין החקוק למעלה פתוחה. וזה כוונת הכתוב (דניאל ט, יח) הטה אלהי אזניך פקח עיניך וראה, כלומר שעשינו עד עכשיו דברים רעים עם העין ונמצא העין סתומה למעלה ולכן אנו מבקשים שיפתח את העין שהיא סתום. וזה כוונת חכמינו ז"ל דע מה למעלה ממך, כלומר מה שהיא למעלה הכל ממך ממה שאתה עושה למטה כן חקוק למעלה. ותדע עין רואה ואזן שומעת, כלומר שהעין של מעלה רואה ואוזן שלמעלה שומעת ומהיכן בא למעלה אוזן או עין הוא ממעשיך שאתה עושה:

ובאופן אחר על זה נראה, והוא על פי מאמר חכמינו ז"ל (שבת לא.) שבא גר להתגייר להלל ואמר למדני כל התורה כולה כשאני עומד על רגל אחד, אמר ליה מה דעלך סני לחברך לא תעביד. ונמצא מזה יש לאדם ליקח מוסר גדול בדרך משל, הנותן לחבירו הון ועושר ואינו מחזיק לו טובה למלאות רצונו בוודאי יחרה אפו בחבירו על הדבר הזה וכמאמר חכמינו ז"ל (ב"ק צב:) בירא דשתית מיניה מיא אל תשדי ביה קלא, מכל שכן הבורא שנותן לאדם כח וגבורה ורוח ונשמה וכד הוא מסתלק אשתאר כגופא בלא נשמתא וברא אותו לעבוד אותו והאדם אינו מחזיק להבורא ברוך הוא כביכול טובה לעבוד אותו בלב שלם ובנפש חפיצה, ואם כן הרי הוא עובר על מה דעלך סני לחברך לא תעביד, כלומר דאם היה הוא עושה לאדם טובה ולא היה מחזיק לו טובה אזי היה חרה אפו מאד באדם ההוא, והוא בעצמו לא מחזיק טובה להבורא ברוך הוא עבור שנותן בו כח ונפש רוח ונשמה, ונמצא האדם יקח ראיה מעצמו דהוא מלמטה שיחזיק טובה למי שנותן לו כח שהוא למעלה כמו שאמר הכתוב ושכינת עזו בגבהי מרומים. וזהו כוונת מאמר חכמינו ז"ל דע מה למעלה ממך, כלומר מה שתחזיק טובה להבורא שהוא למעלה ממך, כלומר תביא ראיה ממך שאם אדם היה לו טובה ממך ולא היה מחזיק לך טובה אזי היה חרה לך מאוד, מכל שכן שאתה צריך לעבוד הבורא שצריך אתה להחזיק טובה להבורא שברא אותך: